

(६) न्यायपालिका

- १) सर्वोच्च न्यायालय
- २) उच्च न्यायालय
- ३) दुय्यम न्यायालये
- ४) लोकपाल, लोकन्यायालय, ग्रामन्यायालय
- ५) विधी विभाग, कायद्याचे राज्य
- ६) न्यायालयीन प्रक्रिया आणि निकाल
- ७) न्यायालयीन पुनर्विलोकन, स्वातंत्र्य, जनहित याचिका व सक्रियता

१) सर्वोच्च न्यायालय

- १) भारतीय राज्यघटनेतील खालीलपैकी कोणता अनुच्छेद भारताच्या सरन्यायाधीशांच्या महाभियोगाविषयी भाष्य करतो?
१) ३२४   २) १०९   ३) १२४   ४) ६५
  - 1) Which of the following Articles of the Indian constitution talks about the impeachment of the Chief Justice of India?
1) 324   2) 109   3) 124   4) 65
  - २) सर्वोच्च न्यायालयाने घोषित केलेला कायदा भारतातील सर्व न्यायालयांवर खालीलप्रमाणे बंधनकारक आहे :
१) कलम १४७   २) कलम १४५   ३) कलम १४३   ४) कलम १४१
  - 2) Law declared by the Supreme Court is binding on all courts in India as per :
1) Article 147   2) Article 145   3) Article 143   4) Article 141
  - ३) जोड्या लावा :
A) सर्वोच्च न्यायालयाची दिवाणी प्रक्रियेसंबंधी अपील अधिकारिता   i) अनुच्छेद १३१
B) सर्वोच्च न्यायालयाची अपिलास विशेष अनुज्ञा   ii) अनुच्छेद १३३
C) सर्वोच्च न्यायालयाची फौजदारी प्रक्रियेसंबंधी अपील अधिकारिता   iii) अनुच्छेद १३४
D) सर्वोच्च न्यायालयाची मूल अधिकारिता   iv) अनुच्छेद १३६
- पर्यायी उत्तरे :
	A	B	C	D
१)	i	ii	iv	iii
२)	iii	i	ii	iv
३)	ii	iv	iii	i
४)	iv	iii	i	ii
- 3) Match the following :
A) Appellate Jurisdiction of Supreme Court-Civil Matters   i) Article 131
B) Special Leave Petition by Supreme Court   ii) Article 133
C) Appellate Jurisdiction of Supreme Court-Criminal Matters   iii) Article 134
D) Original Jurisdiction of Supreme Court   iv) Article 136
- Answer Options :**
	A	B	C	D
1)	i	ii	iv	iii
2)	iii	i	ii	iv
3)	ii	iv	iii	i
4)	iv	iii	i	ii

२) उच्च न्यायालय

- १) कोणते अनुच्छेद मूलभूत अधिकारांच्या अंमलबजावणीसाठी उच्च न्यायालयांना निर्देश जारी करण्याचा अधिकार देते ?
१) अनुच्छेद २२६   २) अनुच्छेद १३५   ३) अनुच्छेद १४३   ४) अनुच्छेद १३३
- 1) Which Article empowers High Courts to issue directions for enforcement of fundamental rights?
1) Article 226   2) Article 135   3) Article 143   4) Article 133
- २) खालीलपही कोणत्या उच्च न्यायालयाचे अधिकार क्षेत्र लक्षद्वीप केंद्रशासित प्रदेशापर्यंत विस्तारलेले आहे ?
१) केरळ   २) तामिळनाडू   ३) मुंबई   ४) दिल्ली
- 2) The jurisdiction of which of the following High Court is spread up to Lakshadweep Union Territory?
1) Kerala   2) Tamil Nadu   3) Mumbai   4) Delhi
- ३) खालीलपैकी कोणते राज्य/केंद्रशासित प्रदेश मुंबई उच्च न्यायालयाच्या प्रादेशिक अधिकारक्षेत्रात येत नाहीत ?
१) महाराष्ट्र   २) लक्षद्वीप
३) दमण आणि दीव व दादरा आणि नगर हवेली   ४) गोवा
- 3) Which of the following states/UTs does NOT come under the territorial jurisdiction of the High Court of Bombay?
1) Maharashtra   2) Lakshadweep
3) Daman & Diu and Dadra and Nagra Haveli   4) Goa
- ४) ..... च्या अनुसार संसद दोन किंवा त्या पेक्षा जास्त राज्यांकरिता संयुक्त उच्च न्यायालयाची स्थापना करू शकते.
१) भारताचे संविधान   २) दिवाणी प्रक्रिया संहिता
३) राष्ट्रपतींचे आदेश   ४) फौजदारी प्रक्रिया संहिता
- 4) The Parliament can establish a common High Court for two or more States as per the
1) Constitution of India   2) Civil Procedure Code
3) Order of the President   4) Criminal Procedure Code

३) दुय्यम न्यायालये

- १) जिल्हा न्यायालय कोणत्याही टप्प्यावर प्रांतीय लघू कारणे अधिनियम १८८७ अंतर्गत कोणत्याही क्षेत्रासाठी स्थापन केलेल्या लहान कारणांसाठी न्यायालयात प्रलंबित असलेला असा कोणताही दावा, कार्यवाही किंवा अर्ज मागे घेऊ शकते आणि खटल्यासाठी किंवा निकालासाठी ते खालील न्यायालयाकडे हस्तांतरित करू शकते:
१) जिल्हा न्यायाधीश   २) दिवाणी न्यायाधीश (कनिष्ठ विभाग)
३) दिवाणी न्यायाधीश (वरिष्ठ विभाग)   ४) महानगर दंडाधिकारी
- 1) The District Court may at any stage withdraw any such suit, proceeding or application pending in the Court of small causes established for any area under the Provincial small causes Act 1887 and transfer the same for trial or disposal to the court of :
1) the District Judge   2) the Civil Judge (Junior Division)
3) the Civil Judge (Senior Division)   4) the Metropolitan Magistrate

- 2) The state shall take steps to separate the judiciary from the executive in the public services of the state under Article ..... of the constitution of India.
 1) 51   2) 52   3) 50   4) None of the above
- 3) लोक अदालतची स्थापना खालीलपैकी कोणत्या कायद्या अंतर्गत केली जाते ?
 १) दिवाणी प्रक्रिया संहिता, १९०८   २) विधी सेवा प्राधिकरण कायदा, १९८७
 ३) मानव अधिकार संरक्षण अधिनियम, १९९३   ४) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३
- 3) under which of the following Act "Lok Adalat" is established?
 1) The Civil Procedure Code, 1908   2) The Legal Services Authorities Act, 1987
 3) The Protection of Human Rights Act, 1993   4) The Criminal Procedure Code, 1973
- ४) पदवीच्या अंमलबजावणीतील नागरी प्रक्रिया संहितेनुसार न्यायालय सार्वजनिक लिलावाद्वारे विक्री करण्याचे निर्देश देण्याऐवजी, जेव्हा मालमत्ता असेल तेव्हा दलालाद्वारे मालमत्तेची विक्री अधिकृत करू शकते:
 १) निगोशिअबल इन्स्ट्रुमेंट   २) कॉर्पोरेशनमध्ये शेअर
 ३) स्थावर मालमत्ता   ४) (१) आणि (२) दोन्ही योग्य
- 4) Under the Code of Civil Procedure in execution of degree the Court may instead of directing the sale to be made by public auction, authorise the sale of property through a broker when the property is :
 1) Negotiable instrument   2) Share in corporation
 3) Immovable property   4) (1) and (2) both correct

५) विधी विभाग, कायद्याचे राज्य

- १) वाद घालण्यासाठी, किमान व्यक्तींची आवश्यकता आहे:
 १) पाच   २) तीन   ३) दोन   ४) चार
- 1) To commit an affray, minimum number of persons required are :
 1) Five   2) Three   3) Two   4) Four
- २) भारतीय राज्यघटनेच्या कलम २३६ अंतर्गत 'न्यायिक सेवा' या अभिव्यक्तीचा अर्थ असा होतो:
 १) न्यायालयांमध्ये काम करणारे सर्व कर्मचारी
 २) जिल्हा न्यायालयातील रजिस्ट्रीचे सर्व अधिकारी
 ३) केवळ जिल्हा न्यायाधीश आणि इतर दिवाणी न्यायिक पदांचा समावेश असलेली सेवा
 ४) वरीलपैकी काहीही नाही
- 2) Under Article 236 of Constitution of India the expression 'judicial service' means :
 1) all the staff working in Courts
 2) all the officers of registry at District Courts
 3) a service consisting exclusively the post of district judge and other civil judicial posts
 4) none of the above
- ३) पुढीलपैकी कोणती रिट याचिका ही व्यक्ती स्वातंत्र्यासंबंधी आहे ?
 १) हेबियस कॉर्पस   २) मॅण्डामस   ३) को-वारंटो   ४) सरशिओररी
- 3) Which of following writ petition is about personal liberty?
 1) Habeas Corpus   2) Mandamus   3) Quo-warranto   4) Certiorari

- ४) न्यायालय एक आयोग जारी करू शकते:
- १) कोणतेही मंत्री कार्य करणे
२) स्थानिक तपास करणे
३) खाते समायोजित करण्यासाठी तपासणे
४) वरील सर्व
- 4) The court may issue a Commission:
- 1) to perform any ministerial act
2) to make local investigation
3) to examine on adjust account
4) all of the above
- ५) खालीलपैकी कोणते बरोबर आहे?
- या उद्देशासाठी न्यायालयाला केलेल्या अर्जावर न्यायालय न्याय्य वाटेल त्याप्रमाणे प्रमाणित भाडे निश्चित करू शकते.
- १) जिथे कोणतीही जागा भाड्याने दिली गेली आहे किंवा दिली गेली आहे.
२) जिथे कोणतीही जागा नाममात्र भाड्याने दिली आहे.
३) जिथे घरमालक आणि भाडेकरू यांच्यात मानक भाड्याच्या रकमेबाबत कोणताही वाद आहे.
४) (१) ते (३) बरोबर आहेत
- 5) Which of following is correct ?
The Court may upon an application made to it for the purpose, fix the standard rent as the court deems just.
- 1) where any premises have been or are let rent free.
2) where any premises have been let at a nominal rent.
3) where there is any dispute between the landlord and the tenant regarding the amount of standard rent.
4) (1) to (3) are correct

६) न्यायालयीन प्रक्रिया आणि निकाल

- १) कायदानुसार एखाद्या व्यक्तीचे म्हणणे ऐकून न घेतल्यास तो मृत आहे असे मानले जाते :
- १) ५५ वर्षे
२) १२ वर्षे
३) १४ वर्षे
४) ७ वर्षे
- 1) In law a man is presumed to be dead if he is not heard for :
- 1) 55 years
2) 12 years
3) 14 years
4) 7 years
- २) शिक्षेच्या अटीचा अंश मोजताना, जन्मठेपेची शिक्षा ही खालील कारणांसाठी कारावासाच्या बरोबरीची म्हणून गणली जाईल:
- १) वीस वर्षे
२) चौदा वर्षे
३) तीस वर्षे
४) अठ्ठावीस वर्षे
- 2) In calculating fraction of terms of punishment, imprisonment for life shall be reckoned as equivalent to imprisonment for :
- 1) twenty years
2) fourteen years
3) thirty years
4) twenty eight years
- ३) 'वॉरंट केस' म्हणजे मृत्युदंड, जन्मठेपेची शिक्षा किंवा त्यापेक्षा जास्त मुदतीच्या कारावासाची शिक्षा असलेल्या गुन्ह्याशी संबंधित प्रकरण :
- १) सहा महिने
२) तीन वर्षे
३) दोन वर्षे
४) एक वर्ष
- 3) 'Warrant case' means a case relating to an offence punishable with death, imprisonment for life or imprisonment for a term exceeding :
- 1) Six months
2) Three years
3) Two years
4) One year

- ४) दंडासह शिक्षेस पात्र असलेल्या गुन्ह्यासाठी केवळ दखल घेण्याची मर्यादा आहे:
 १) एक वर्ष   २) सहा महिने   ३) तीन महिने   ४) दोन वर्षे
- 4) For offence punishable with fine only the period of limitation for taking cognizance is :
 1) one year   2) six months   3) three months   4) two years
- ५) जर गुन्ह्यासाठी फक्त दंडाची शिक्षा असेल तर, या गुन्ह्याची दखल घेण्यासाठी मर्यादा कालावधी आहे :
 १) तीन वर्षे   २) सहा महिने   ३) एक वर्ष   ४) कोणतीही मर्यादा नाही
- 5) If the offence is punishable with fine only, period of limitation for taking cognizance of the said offence is :
 1) Three years   2) Six months   3) One year   4) No limitation
- ६) कोणताही दंडाधिकारी या संहितेच्या १९७ अंतर्गत पूर्वीच्या मंजूरीशिवाय, लोकसेवकाविरुद्ध फौजदारी प्रक्रिया संहिता (महाराष्ट्र सुधारणा) कलम १५६ अन्वये तपासाचा आदेश देणार नाही. अशा प्रस्तावावर मंजूरी प्राधिकरण पुढील कालावधीत निर्णय घेईल:
 १) ३० दिवस   २) ६० दिवस   ३) ९० दिवस   ४) १२० दिवस
- 6) No Magistrate shall order an investigation under Section 156 of Code of Criminal Procedure (Maharashtra Amendment) against public servant, except with previous sanction u/s 197 of this code. On such proposal the sanctioning authority shall take decision within period of :
 1) 30 days   2) 60 days   3) 90 days   4) 120 days
- ७) जिथे निर्णय सुनावला जाईल, त्या निकालानंतर पक्षकारांना निकालाच्या प्रती उपलब्ध करून दिल्या जातील.
 १) १५ दिवसांच्या आत   २) ३० दिवसांच्या आत   ३) १४ दिवसांच्या आत   ४) वरीलपैकी काहीही नाही
- 7) Where the judgement is pronounced copies of the judgement shall be made available to the parties after the pronouncement.
 1) within 15 days   2) within 30 days   3) within 14 days   4) none of the above
- ८) IPC च्या कलम १० नुसार 'स्त्री' हा शब्द स्त्री मनुष्य दर्शवतो :
 १) १६ वर्षांपेक्षा जास्त वय   २) १८ वर्षांपेक्षा जास्त वयाचे
 ३) १५ वर्षांखालील   ४) कोणत्याही वयोगटातील
- 8) According to section 10 of the IPC the word 'Woman' denotes a Female human being :
 1) above the age of 16 years   2) above the age of 18 years
 3) below the age of 15 years   4) of any age
- ९) बलात्कार पीडितेच्या वैद्यकीय तपासणीशी संबंधित विभाग आहे -
 १) कलम ५३ A   २) कलम १६४ A   ३) कलम १६६ B   ४) कलम १६६ A
- 9) The section dealing with the Medical Examination of the victim of rape is
 1) Section 53 A   2) Section 164 A   3) Section 166 B   4) Section 166 A
- १०) आयपीसीच्या कलम ६४ अन्वये दंड न भरल्यास कारावासाची शिक्षा होईल :
 १) इतर कोणत्याही तुरुंगवासाशी समवर्ती असेल
 २) अपराध्याला शिक्षा झालेल्या इतर कोणत्याही तुरुंगवासापेक्षा जास्त असेल
 ३) इतर कोणत्याही तुरुंगवासापेक्षा जास्त असू नये
 ४) वरीलपैकी काहीही नाही

- 10) Under section 64 of the IPC a sentence of imprisonment for non-payment of fine shall :
- 1) be concurrent of any other imprisonment
  - 2) be in excess of any other imprisonment to which an offender has been sentenced
  - 3) not be in excess of any other imprisonment
  - 4) none of the above
- ११) तक्रार नाकारली जाईल :
- १) जेथे कृतीचे कारण खोटे आहे
  - २) जेथे कृतीचे कारण नाही
  - ३) जर ते कारवाईचे कारण उघड करत नसेल तर
  - ४) दोन्ही (२) आणि (३)
- 11) **Plaint shall be rejected :**
- 1) where cause of action is false
  - 2) where there is no cause of action
  - 3) if it does not disclose a cause of action
  - 4) both (2) and (3)
- १२) तक्रार मागे घेतल्याचे परिणाम :
- १) आरोपीला दोषमुक्त करणे
  - २) तक्रार फेटाळणे
  - ३) आरोपींची निर्दोष मुक्तता
  - ४) वरील सर्व
- 12) **Withdrawal of complaint, results in the :**
- 1) discharge of the accused
  - 2) dismissal of complaint
  - 3) acquittal of the accused
  - 4) all of the above
- १३) बदनामीला खालील अपवाद आहेत :
- १) सार्वजनिक हितासाठी सत्याचा आरोप
  - २) कोणत्याही सार्वजनिक प्रश्नाला स्पर्श करणाऱ्या कोणत्याही व्यक्तीचे वर्तन
  - ३) न्यायालयांच्या कार्यवाहीच्या अहवालांचे प्रकाशन
  - ४) वरील सर्व
- 13) **The following are exceptions to defamation :**
- 1) Imputation of truth for public good
  - 2) Conduct of any person touching any public question
  - 3) Publication of reports of proceedings of courts
  - 4) All the above
- १४) जर खटल्यातील कोणत्याही पक्षकाराचा सुनावणी संपल्यानंतर आणि निर्णय सुनावण्यापूर्वी मृत्यू झाला तर.
- १) खटला कमी होणार नाही
  - २) खटला रद्द होईल
  - ३) दावा ठोकण्याचा अधिकार टिकून राहिल्यास खटला रद्द होणार नाही
  - ४) कारवाईचे कारण टिकून राहिल्यास खटला रद्द होणार नाही
- 14) **If any party to the suit dies after conclusion of hearing and before pronouncing the judgement .**
- 1) the suit shall not abate
  - 2) the suit shall abate
  - 3) the suit shall not abate if right to sue survives
  - 4) the suit shall not abate if cause of action survives

- १५) गुन्हा म्हणून पाठलाग करणे म्हणजे :
- १) बेकायदेशीरपणे साठवणूक
  - २) स्त्रीचा अपमान करणे
  - ३) महिलेचे बेकायदेशीरपणे अनुसरण करणे आणि तिच्याशी संपर्क साधण्याचा प्रयत्न करणे
  - ४) स्त्रीला चिडवणे
- 15) Stalking as an offence means :
- 1) Illegally storing
  - 2) Insulting a lady
  - 3) Illegally following a woman and attempting to contact her
  - 4) Irritating a lady
- १६) जेव्हा अनेक व्यक्ती सामान्य हेतूच्या पूर्ततेसाठी गुन्हेगारी कृत्य करतात :
- १) अशा प्रत्येक व्यक्तीला गुन्हातील सहभागाच्या मर्यादेनुसार जबाबदार असेल
  - २) अशी प्रत्येक व्यक्ती त्या कृत्यासाठी जबाबदार आहे जसे की ते एकट्याने केले आहे
  - ३) अशी प्रत्येक व्यक्ती स्वतःच्या उघड कृत्यासाठी जबाबदार आहे
  - ४) वरील सर्व
- 16) When several persons do a criminal act in furtherance to the common intention :
- 1) each of such person shall be liable according to the extent of his participation in the crime
  - 2) each of such person is liable for that act in the same manner as if it were done by him alone
  - 3) each of such person is liable for his own overt act
  - 4) all of the above
- १७) वादीने नवीन खटला चालविण्याच्या स्वातंत्र्यासह दावा मागे घेतल्यावर, वादी बंधनकारक असेल:
- १) स्वातंत्र्य मिळाल्याच्या तारखेपासून नवीन मर्यादेच्या आत नवीन खटला दाखल करणे.
  - २) जर पहिला खटला दाखल केला गेला नसता तर मर्यादेत नवीन खटला दाखल करणे जे शिल्लक होते.
  - ३) नवीन खटला दाखल करण्यासाठी दिलेल्या स्वातंत्र्याची प्रमाणित प्रत मिळविण्यासाठी लागणारा कालावधी मर्यादेच्या गणनेमध्ये सूट देण्यात येईल.
  - ४) वरीलपैकी कोणतेही स्थान योग्य नाही
- 17) When suit is withdrawn by plaintiff with liberty to institute a fresh suit, plaintiff shall be bound :
- 1) to file fresh suit within fresh limitation period from the date of liberty granted.
  - 2) to file fresh suit within limitation which was balance if first suit had not been instituted.
  - 3) the period required to obtain certified copy of liberty granted to file fresh suit will be exempted in calculation of limitation.
  - 4) none of above is correct position
- १८) तपासाच्या टप्प्यावर साथीदारास माफी देण्याचे अधिकार त्यांच्याकडे निहित आहेत:
- a) महानगर दंडाधिकारी
  - b) प्रथम श्रेणी दंडाधिकारी
- पर्यायी उत्तरे :**
- १) (a) आणि (b) दोन्ही बरोबर नाहीत
  - २) (a) बरोबर नाही, (b) बरोबर
  - ३) (a) बरोबर, (b) बरोबर नाही
  - ४) (a) आणि (b) दोन्ही बरोबर

- 18) Power to tender of Pardon to accomplice, at the stage of investigation are vested with :
- Metropolitan Magistrate
  - Magistrate of first class

Answer options :

- (a) and (b) both not correct
- (a) not correct, (b) correct
- (a) correct, (b) not correct
- (a) and (b) both correct

- १९) योग्य सरकार, शिक्षा झालेल्या व्यक्तीच्या संमतीशिवाय, प्रवास करू शकते:

- जन्मठेपेची शिक्षा, चौदा वर्षांपेक्षा जास्त नसलेल्या कारावासाची शिक्षा.
- दंडासाठी जन्मठेपेची शिक्षा.
- (१) आणि (२) दोन्ही बरोबर
- वरीलपैकी काहीही नाही

- 19) The appropriate Government may, without the consent of the person sentenced, Commute :

- a sentence of imprisonment for life, for imprisonment for a term not exceeding fourteen years.
- a sentence of imprisonment for life, for fine.
- (1) and (2) both correct
- none of the above

- २०) दिवाणी प्रक्रिया संहितेनुसार डिक्रीमध्ये पुढील गोष्टींचा समावेश असेल:

- कोणताही निर्णय ज्यातून अपील आदेशाचे अपील आहे
- डिफॉल्टसाठी डिसमिसचा कोणताही आदेश
- (१) आणि (२) दोन्ही बरोबर
- वरीलपैकी काहीही नाही

- 20) As per code of Civil Procedure decree shall include :

- any adjudication from which an appeal lies as an appeal from an order
- any order of dismissal for default
- (1) and (2) both correct
- none of the above

- २१) खालीलपैकी कोणते खरे आहे ?

- दंड कायदा नेहमी पूर्वलक्षी प्रभावाचा असतो
- कोणत्याही गुन्ह्याचा आरोप असलेल्या व्यक्तीला स्वतःविरुद्ध साक्षीदार होण्यास भाग पाडले जाईल
- व्यक्तीवर एकाच गुन्ह्यासाठी एकापेक्षा जास्त वेळा खटला चालवला जाणार नाही आणि शिक्षा केली जाणार नाही.
- वरीलपैकी काहीही नाही

- 21) Which of the following is true ?

- Penal law always having retrospective effect
- Person accused of any offence shall be compelled to be a witness against himself
- Person shall not be prosecuted and punished for the same offence more than once.
- None of the above

- २२) मृत व्यक्तीवर कोणतेही आरोप लावणे किंवा प्रकाशित करणे :

- मानहानीच्या गुन्ह्याचे प्रमाण
- कायदेशीर वारसाच्या मानहानीच्या गुन्ह्याचे प्रमाण.
- फक्त नागरी चूक आहे
- गुन्हा नाही

- 22) Making or publishing any imputation on someone who is dead :
- 1) amounts to an offence of defamation
  - 2) amounts to an offence of defamation of legal heir.
  - 3) is only a civil wrong
  - 4) is no offence
- २३) जिथे व्यक्ती स्वतःसाठी आणि इतरांसाठी समान हक्क सांगितल्या गेलेल्या खाजगी हक्काच्या संदर्भात बोनाफाईड खटला भरतात आणि शेवटी योग्यतेनुसार खटला फेटाळला जातो.
- १) अशा अधिकारात स्वारस्य असलेली आणि पूर्वीच्या दाव्यातील पक्षकार नसलेली इतर व्यक्ती अशा हक्कासाठी स्वतंत्र दावा दाखल करू शकतात.
  - २) त्यानंतरचा खटला Res judicata च्या तरतुदीचा फटका बसल्याने कायम ठेवता येणार नाही.
  - ३) त्यानंतरच्या खटल्याचा विचार करणे हा न्यायालयाचा विवेक आहे.
  - ४) आधीच्या दाव्यातील फिर्यादीला पक्षकार म्हणून जोडल्यानंतरच त्यानंतरचा दावा दाखल केला जाऊ शकतो.
- 23) Where persons litigate bonafide in respect of a private right claimed in common for themselves And other and suit is finally dismissed on merit.
- 1) Other person interested in such right and not a party in earlier suit can file separate suit to claim such right.
  - 2) Subsequent suit is not maintainable as hit by provision of Res judicata.
  - 3) To entertain a subsequent suit is discretion of Court.
  - 4) Subsequent suit can be filed only after addition as a party to the plaintiff of earlier suit.
- २४) खालीलपैकी कोणते खोटे आहे ?
मनाई हुकूम दिला जाऊ शकत नाही
- १) कोणत्याही व्यक्तीला कोणत्याही विधान मंडळाकडे अर्ज करण्यापासून रोखणे.
  - २) जेव्हा वादीला या प्रकरणात वैयक्तिक स्वारस्य असते.
  - ३) सततचे उल्लंघन टाळण्यासाठी ज्यात फिर्यादीने कबूल केले आहे.
  - ४) कराराचा भंग रोखण्यासाठी ज्याच्या कामगिरीची विशेषतः अंमलबजावणी केली जाणार नाही.
- 24) Which of the following is false ?
An injunction can not be granted
- 1) to restrain any person from applying to any legislative body.
  - 2) when the plaintiff has personal interest in the matter.
  - 3) to prevent a continuing breach in which the plaintiff has acquiesced.
  - 4) to prevent the breach of contract the performance of which would not be specifically enforced.

७) न्यायालयीन पुनर्विलोकन, स्वातंत्र्य, जनहित याचिका व सक्रियता

- १) भारतीय राज्यघटनेतील परिशिष्ट नऊ (schedule 9) न्यायालयीन पुनरावलोकनासाठी (Judicial Review) खुले करण्याबाबतचा निर्णय कोणत्या न्यायिक प्रकरणामध्ये व कधी देण्यात आला ?
- १) आय. आर.कोयल्हो (Coelho) Vs तामिळनाडू राज्य – जानेवारी, २००७
  - २) एस्. एस्. आर. बोम्मई Vs युनियन ऑफ इंडिया – मार्च १९९४
  - ३) अशोका कुमार Vs युनियन ऑफ इंडिया – फेब्रुवारी २०१७
  - ४) डेव्हिड जेम्स (David James) Vs तामिळनाडू राज्य, जानेवारी २००७

1) In which judicial case and when was the decision to open up Schedule Nine (Article 9) of the Constitution of India to judicial review (Rgiwalalalarsh Tharshinalshu) ?

1) I. R. Coelho (Ueshshrahe) State of Tamil Nadu - January, 2007

2) S. S. R. Bommai to Union of India - March 1994

3) Ashoka Kumar to Union of India - February 2017

4) David James (Urrilav Garashi) Tamil Nadu State, January 2007

२) उद्देशपत्रिकेबाब खालीलपैकी योग्य कथने ओळखा.

अ) बेरुबरी युनियन प्रकरण (१९६०) मध्ये सर्वोच्च न्यायालयाने असे मत मांडले की, उद्देशपत्रिका ही संविधानाचा भाग आहे.

ब) केशवानंद भारती प्रकरण (१९७३) मध्ये सर्वोच्च न्यायालयाने उद्देशपत्रिका ही संविधानाचा भाग असल्याचे म्हटले आहे.

क) एल. आय. सी. ऑफ इंडिया प्रकरण (१९९५) मध्ये सर्वोच्च न्यायालयाने उद्देशपत्रिका ही संविधानाचा अविभाज्य भाग असल्याचे म्हटले आहे.

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त अ, ब

२) फक्त ब, क

३) फक्त अ, क

४) वरीलपैकी सर्व

2) Select the correct statements from the following related to Preamble.

A) Inthe Berubari Union Case (1960), the Supreme Court opined that Preamble is a part of the Constitution.

B) Inthe Kesavananda Bharati Case (1973), the Supreme Court held that Preamble is the part of the Constitution.

C) In the LIC of India Case (1995), the Supreme Court held that Preamble is an integral part of the Constitution.

Answer options :

1) Only A, B

2) Only B, C

3) Only A, C

4) All of the above

३) खालीलपैकी कोणत्या प्रकरणात सर्वोच्च न्यायालयाने प्रस्तावना हा संविधानाचा अविभाज्य भाग आहे असा निर्णय दिला ?

अ) आय. आर. कोएल्हो प्रकरण

ब) एस. आर. बोमाई विरुद्ध भारतीय संघ

क) गोलकनाथ प्रकरण

ड) इंदिरा गांधी विरुद्ध राजनारायण प्रकरण

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहेत ?

१) अ आणि क फक्त

२) ब फक्त

३) ड आणि ब फक्त

४) अ फक्त

3) In which case did the Supreme Court give the decision that preamble is the integral part of Constitution ?

a) LR. Koyalo case

b) S.R. Bommai versus Union of India

c) Golaknath case

d) Indira Gandhi versus Rajnarayan case

Which of the statement given above is/are correct ?

1) a and c only

2) b only

3) d and b only

4) a only

उत्तरे

(६) न्यायपालिका

१) सर्वोच्च न्यायालय

१-३ २-४ ३-३ ४-२ ५-२ ६-४ ७-२

२) उच्च न्यायालय

१-१ २-१ ३-२ ४-१

३) दुय्यम न्यायालये

१-३ २-३ ३-४ ४-२

४) लोकपाल, लोकन्यायालय, ग्रामन्यायालय

१-४ २-३ ३-२ ४-४

५) विधी विभाग, कायद्याचे राज्य

१-३ २-३ ३-१ ४-४ ५-४

६) न्यायालयीन प्रक्रिया आणि निकाल

१-४ २-१ ३-३ ४-२ ५-२ ६-३ ७-४ ८-४ ९-३ १०-२
११-३ १२-३ १३-४ १४-१ १५-३ १६-२ १७-२ १८-३ १९-३ २०-४
२१-३ २२-१ २३-२ २४-२

७) न्यायालयीन पुनर्विलोकन, स्वातंत्र्य, जनहित याचिका व सक्रियता

१-१ २-२ ३-२